

Een portret van Lenny Bijker: programmamedewerker ontwikkelbuurten en buurtbudgetten bij **!WOON**

Door: dr. J.J. Rözer (21-03-2022)

Inleiding

In deze serie werpen wij een blik op de dagelijkse activiteiten van diverse zorgverleners met wie wij vanuit *de Werkplaats Sociaal Domein Amsterdam en Omgeving* samenwerken. Hiervoor zullen wij hen 'schaduw' en fotograferen bij hun werkzaamheden.

In deze rapportage staan de werkzaamheden van Lenny Bijker centraal. Zij is werkzaam als Programmamedewerker ontwikkelbuurten en buurtbudgetten Zuidoost bij !WOON Amsterdam. De werkzaamheden van Lenny kunnen misschien nog wel het beste worden getypeerd als een revival van de opbouwwerker: ze ondersteunt de initiatieven van buurtbewoners om hun buurt te verbeteren.

De gemeente Amsterdam omarmt de initiatieven van buurtbewoners, onder andere doormiddel van buurtbudgetten. Dit is het onderwerp waar Lenny het drukst mee bezig is op het moment dat ik haar volg. Mijn eerste indruk is dat de gemeente met deze participatie van onderop goud in handen heeft, gezien de geweldige energie die ik bij buurtbewoners heb mogen proeven. Maar daarover aan het einde meer. Nu eerst een overzicht van onze gesprekken en de activiteiten die ik heb mogen bijwonen.

Buurtplatforms en budgetten

Op het moment dat ik met Lenny per mail in contact wordt gebracht wordt er meteen aangegeven dat er de volgende avond een mooie activiteit is om bij te wonen. Dat wilde ik natuurlijk niet missen. Vandaar dat ik niet zoals gebruikelijk een gehele dag met haar heb meegelopen, maar bij drie activiteiten heb meegekeken. Daarnaast hebben we elkaar diverse keren gemaïld en gesproken.

Bij ons eerste online contact (het is immers nog "Corona-tijd") wordt me meteen duidelijk hoe gepassioneerd Lenny is over haar werk en hoeveel ze ervan weet. Ze legt me uit dat ze voornamelijk werkt in Amsterdam-Zuidoost en dat daar heel veel enthousiaste bewoners zijn en evenveel buurtpartijen, zoals buurtplatforms, buurtcorporaties en bewegingen. Haar taak is om deze bewoners te motiveren en om deze partijen te ondersteunen, bijvoorbeeld door bijeenkomsten te organiseren, te bemiddelen of advies te geven.

De gemeente Amsterdam steunt dergelijke initiatieven steeds meer. De buurtbudgetten zijn daarvan een recent voorbeeld. Om aanspraak te maken op de gelden moeten de verschillende buurtpartijen per buurt één aanvraag indienen bij de gemeente Amsterdam. Hier komt veel bij kijken. Zo moeten de bewoners en buurtpartijen het per wijk met elkaar eens worden, moet er een penvoerder worden aangesteld (die ook financieel aansprakelijk is), moeten de plannen worden uitgewerkt en moet er draagvlak worden gecreëerd.

De afgelopen twee jaar heeft de gemeente Amsterdam al geëxperimenteerd met de buurtbudgetten. Hoewel uit de experimenten zeker ook knelpunten naar voren kwamen (zoals fraude) zag de gemeente genoeg reden om deze voort te zetten. Binnen de huidige ronde gaat het voor de regio Zuid-Oost om een bedrag van 900.000 euro. Dit gaat alle 90.000 bewoners van Zuid-Oost aan. Van het budget kan in principe alles voor de buurt worden georganiseerd, van buurtbarbecues tot extra speeltoestellen, mits er genoeg draagvlak is en de plannen voldoende zijn uitgewerkt. In beleidsjargon gaat het hier om processen van 'democratisering' en 'actieve burgerparticipatie'. Oftewel, de bewoners zijn aan zet.

Overleg bij Hart voor de K-buurt

Ons eerste fysieke overleg, georganiseerd door Lenny, vindt plaats bij de Hart voor de K-buurt. Dit platform is twee jaar geleden opgericht en voortgekomen uit de eerdere experimenten van de gemeente. Tijdens deze experimenten kreeg de Hart voor de K-buurt 250.000 euro om de organisatie op poten te zetten. Het platform heeft nu onder andere een ruime hoeveelheid enthousiaste leden, een juridische status, haar eigen pand, veel vrijwilligers, een enkele betaalde kracht, een website en maakt gebruik van posters en QR-codes. Bovendien zijn alle financiën openbaar toegankelijk. Vandaar dat volgens Lenny de Hart voor de K-buurt vaak als best practice wordt aangehaald. Movisie noemt de Hart van de K-buurt een 'goed voorbeeld' in een rapport over een inclusieve burgermacht (zie [hier](#)).

Een van de drijvende krachten achter Hart voor de K-buurt is Mike Brantjes die als vrijwilliger heel wat uurtjes in het platform steekt. Al in de aanloop naar het event roemde Lenny hem geregeld en tijdens de bijeenkomst kreeg ik door waarom. Er was sprake van een hybride bijeenkomst en de techniek was professioneel door Mike geregeld, inclusief microfoons, soundchecks en een groot scherm, die het allemaal foutloos deden. Ook de bijeenkomst zelf ging vlekkeloos. Ik heb zelden een voorzitter gezien die zo vriendelijk en tegelijkertijd zo strak en resoluut een bijeenkomst leidde. Vooral het snelle tempo van de bijeenkomst viel op. Dit vergt heel wat voorbereidingstijd, inzet en kunde.

Afbeelding 1. De bijeenkomst bij Hart voor de K-buurt, met Lenny rechts in beeld

Het doel van de bijeenkomst was om met afgevaardigden van de buurtpartijen te bespreken hoe men per buurt een plan gaat opstellen voor de gemeente, wat men aan de gemeente wil teruggeven, en welke hulp men daarbij nodig heeft (bijvoorbeeld van Lenny). Bij de bijeenkomst waren in totaal 17 personen aanwezig van evenveel buurtpartijen. Voor mijn

gevoel een opvallend groot aantal voor het stadsdeel, zeker gezien het feit dat een aantal buurtpartijen niet aanwezig was. Wat opvalt bij de deelnemers is de grote diversiteit, zowel naar leeftijd, geslacht en huidskleur. Ook krijg ik de indruk dat deelnemers verschillen van opleiding en beroep. Zo is er een bouwvakker aanwezig, als ook iemand die bij de gemeente heeft gewerkt.

Hoewel de betrokkenen uit vrijwilligers bestaan, lijken ze gedurende bijeenkomst professionele ambtenaren. Het jargon vliegt me bijvoorbeeld om de oren. Woorden als 'democratisering', 'gebiedsmakelaar', 'penvoerder', 'buurtbudget Model C', 'informatiepositie' en 'informatiestructuur' worden schijnbaar achteloos gebruikt. Ook heeft men het over 'de begroting', het 'financiële gedeelte' en het 'buurtplatformrecht'. Het idee bestaat ook dat de gemeente een volwaardig projectvoorstel verlangt. Dit vraagt een behoorlijke tijdsinvestering van de betrokkenen. De betrokkenen vragen dan ook om waardering van de gemeente. Ook wordt geopperd om een financiële compensatie aan de gemeente te vragen.

De buurtpartijen willen ook graag door de gemeente gehoord worden, serieus worden genomen, en inspraak hebben. In een recent manifest geeft men bijvoorbeeld aan dat men "buurtprofessionals wil kunnen betalen" en "geraadpleegd wil worden bij projecten" (zie [hier](#)). De moeilijkheid ligt er echter in om ook alle geluiden te horen en alles in goede banen te leiden. Hierbij doet de gemeente het al snel niet goed. Op het moment dat men bijvoorbeeld een plan afkeurt of een andere partij als aanspreekpunt ziet. Op deze manier ontstaat er makkelijk frictie.

Gedurende de bijeenkomst werd er dan ook geregeld afgegeven op de gemeente en 'de ambtenarij'. Zo werd er geklaagd dat men al wel veel moest doen om de buurtbudgetten binnen te halen, maar geen budget van de gemeente kreeg om dit te realiseren. Mike was zo aardig om hierop in te springen en aan te bieden om iedereen die dat wilde zonder voorwaarden 1.000 euro te lenen namens de Hart voor de K-buurt. Op deze manier ontpopte hij zich tevens als alternatief voor de gemeente. Natuurlijk mooi, maar deze kritisch houding en 'concurrentie' kan ook lastig zijn voor een gemeente en gemeenteambtenaren. Het betekent voor een gemeente dat men zich moet herbezinnen op welke taken zij en haar bestaande partners uitvoert en welke taken zij bij buurtpartijen belegt. Ironisch genoeg werd er dus veel op de gemeente afgegeven, terwijl deze meer dan ooit deze partijen ondersteunt. Het werd me niet helemaal duidelijk of men ondanks de frustraties meer waardering voor de gemeente kon opbrengen dan op het moment dat de gemeente minder initiatief nam.

Ironisch genoeg werd er dus veel op de gemeente afgegeven, terwijl deze meer dan ooit deze partijen ondersteunt.

De betrokkenen lijken zelf ook veel van elkaar te verwachten. Een persoon gaf bijvoorbeeld aan dat ze het jammer vond dat ze in het verleden gevraagd is om een stukje voor een website aan te leveren, maar dat deze niet is geplaatst. De vraag is of de beheerder dit is vergeten of dat deze het stukje van onvoldoende kwaliteit vond. In het eerste geval is de beheerder niet 'professioneel', in het tweede geval de indiener. Dit laat meteen zien dat het trekken van een buurtpartij niet voor iedereen is weggelegd.

Gedurende de bijeenkomst worden er dan ook veel vragen aan elkaar en aan Lenny gesteld. Bijvoorbeeld hoe het penvoerderschap kan worden vormgegeven en hoe men om kan gaan met de financiën. De Hart voor de K-buurt heeft dit bijvoorbeeld in eigen beheer. In de G-buurt bleek dit echter niet haalbaar, mede omdat er veel onderling wantrouwen is door eerdere fraude. Daarom heeft men, mede geholpen door Lenny, drie offertes bij welzijnsorganisaties aangevraagd om de financiën te regelen. Op deze manier besteed men veel regelwerk uit en voorkomt men argwaan. Dat alle betrokken in de G-buurt weer met elkaar praten en samenwerken ziet Lenny als één van haar grootste verdiensten.

Informatiebijeenkomst gemeente

De tweede bijeenkomst die ik bijwoon is georganiseerd door de gemeente. Aanleiding was een grotere bijeenkomst een maand geleden waarin er meer informatie werd verschaft over 'de actieplannen'. Bewoners kunnen deze plannen indienen om aanspraak te maken op een Europese financiering die gekoppeld is aan de Groene Hub voor lokale projecten waar sociale en duurzame doelen elkaar versterken. Hierbij is er veel overlap met de buurtbudgetten waarbij er ook een actieplan wordt gevraagd en meer algemeen met 'het Masterplan' voor de gehele buurt. Doel van de gemeente is dan ook de projecten en subsidies te vervlechten.

Bij de grotere bijeenkomst bleek dat er nog behoorlijk wat vragen zijn en daarom is afgesproken om met 7 afgevaardigden van de buurtpartijen een kleinere bijeenkomst te organiseren. Doel is om de plannen van de buurten af te stemmen en mogelijk met één plan voor de gehele buurt te komen. Deze 7 personen zijn allen aanwezig bij de onlinebijeenkomst, naast diverse ambtenaren en Lenny die het proces zal ondersteunen.

Figuur 2. De online deelnemers

Wederom valt op hoeveel er van bewoners in Zuid-Oost wordt gevraagd. Ook bij deze bijeenkomst blijkt echter dat dit niet zomaar gaat. Diverse bewoners geven aan erg druk te zijn, en zelfs bij dit selecte gezelschap van de meest actieve bewoners geeft een enkeling aan dat het niet gaat lukken om alles uit te voeren.

Gedurende de bijeenkomst worden diverse plannen om de buurt te verbeteren besproken. Input hiervoor komt onder andere van de aanwezigen, een rapportage van de gemeente waarin men actieve buurtbewoners heeft geïnterviewd én een behoefteonderzoek onder

ondernemers door één van de aanwezige actieve bewoners. Voor een gemeente is het natuurlijk fantastisch dat bewoners dergelijk onderzoek op eigen kracht uitvoeren. Binnen de gesprekken is er onder andere aandacht om ontmoetingsplekken te creëren, een plek voor ondernemers mogelijk te maken, de wijk schoon te houden, meer te doen voor de ouderen in de wijk en om de veiligheid te waarborgen.

Een bewoner hamert erop dat hij al meerdere keren heeft aangegeven 's nachts een rondleiding te willen geven. Raphael, de ambtenaar van de gemeente, springt hierop in door aan te geven dit direct te regelen.

Terugkerend thema, dat ik vaker zou horen, is daarnaast dat de gemeente niet weet wat er 's avonds speelt. Ambtenaren zouden vooral tussen 9 en 5 in de wijk kijken, maar bijvoorbeeld niet 's nachts. Een bewoner hamert erop dat hij al meerdere keren heeft aangegeven 's nachts een rondleiding te willen geven. Raphael, de ambtenaar van de gemeente, springt hierop in door aan te geven dit direct te regelen. Er wordt een datum geprikt en afgesproken dat iedereen die bij de bijeenkomst aanwezig is een uitnodiging zal ontvangen. Deze daadkracht en bereidwilligheid zal onherroepelijk het vertrouwen in de gemeente weer gedeeltelijk herstellen.

Startbijeenkomst buurtbudget

De laatste bijeenkomst die ik bijwoon is de officiële startbijeenkomst van de buurtbudgetten in buurthuis Holendrecht. Host is Platform 1106 die de daadwerkelijke organisatie op zich heeft genomen, ondersteund en aangemoedigd door Lenny die ook als dagvoorzitter zal optreden. Om te zorgen dat zoveel mogelijk personen aanwezig zijn heeft Platform 1106 maar liefst 8.000 flyers in Holendrecht uitgedeeld en apps en mails verspreid. Daarnaast zijn er lekkere hapjes aanwezig. De opkomst is dan ook overweldigend. Al ruim voordat de bijeenkomst begint loopt de zaal vol en er is zelfs even sprake van of iedereen wel naar binnen kan.

Wat wederom opvalt is de grote diversiteit van het publiek. Er blijken heel wat 'karakters' aanwezig te zijn. Dit valt al meteen op aan het uiterlijk van diverse bewoners dat varieert van strak in pak met bolhoed tot trainingspak van de straat. Maar evengoed uit de reacties uit de zaal. Personen staan bijvoorbeeld op en spreken langzaam en duidelijk met groot respect of juist heel snel en puntig.

Vooraf spreek ik nog even met Lenny en de gemeenteambtenaar die de plannen zal voorleggen. Lenny benadrukt hierbij dat de ambtenaar het simpel moet houden en woorden als 'penvoerder' moet vermijden. Gedurende de bijeenkomst lukt dit toch niet helemaal. Al op één van de eerste slides staat het woord penvoerder en ook de ambtenaar neemt dit woord,

na wat aarzelen, in de mond. Dit doet vermoeden dat er nog wel een wereld te winnen is vanuit de gemeente om iedereen in Holendrecht te benaderen. Na het verhaal van de ambtenaar komen er veel vragen uit het publiek, onder andere wat een penvoerder nou precies is. Gelukkig kan de ambtenaar dit helder uitleggen. Een goede presentatie.

Figuur 3. De zaal stroomt langzaam vol

Gedurende de bijeenkomst lopen de emoties en frustraties steeds verder op. Voor een gedeelte komt dit omdat er van een penvoerder toch wel erg veel wordt verwacht. Zoals een meneer uit de zaal zegt: *“We hebben een penvoerder. Dat betekent dat er ook veel geschreven moet worden. En ik denk niet dat iedereen dat kan of dat je met een A4-tje klaar bent.”*

De grootste frustraties lijken zich echter onderling te bevinden. Er wordt flink op Platform 1106 afgegeven omdat deze zich opeens als algemene vertegenwoordiger zou opstellen terwijl sommigen hen nog niet eens kennen. Bovendien zou Platform 1106 niet iedereen hebben bereikt met het flyeren. Ook lijken er frustraties tussen de buurtpartijen te bestaan. Voorin op een rij zitten bijvoorbeeld een aantal witte personen uit de laagbouw die al lang in Holendrecht blijken te wonen. De frustratie is van hun gezicht af te lezen. Zij geven aan dat er niet naar hen geluisterd wordt en dat ze niet betrokken worden. Anderen verwijten hen op hun beurt dat ze deze personen nooit zien, bijvoorbeeld in het buurthuis waar toch alle activiteiten worden aangekondigd. Weer andere partijen wordt verweten dat ze in het verleden blijven hangen terwijl men juist naar de toekomst moet kijken.

Ook staan steeds meer personen fel op om te reageren.

Al deze frustraties spelen behoorlijk hoog op. Al vanaf het begin van de bijeenkomst wordt er veel geroezemoesd en dit neemt alleen maar toe gedurende de bijeenkomst. Ook staan steeds meer personen fel op om te reageren. Lenny blijft hieronder opmerkelijk rustig en behoudt het overzicht. Ze probeert iedereen aan het woord te laten en scheidt op deze manier

ruimte om de frustraties te uiten. Daarnaast neemt ze het geregeld op voor partijen die worden aangevallen, zoals Platform 1106, waarbij ze benadrukt dat deze partijen het vrijwillig doen en al heel veel voor elkaar hebben weten te spelen. Later geeft ze me ook aan dat ze wel kan genieten van alle karakters en dynamiek in de zaal.

De tactiek van Lenny lijkt te werken. Hoewel de frustraties hoog oplopen heb ik de indruk dat er telkens genoeg positiviteit is om met elkaar verder te gaan. De bijeenkomst lijkt naast de frustraties dan ook veel energie op te wekken om er samen de schouders onder te zetten. De volgende quote is hiervoor typerend:

Persoon van de laagbouw: *Opeens kwam 1106, terwijl wij niet op hoogte worden gesteld. Wij zijn ook Holendrecht.*

Zaal: Applaus

Persoon van Platform 1106: *Wij hebben heel veel overleg met de ambtenaren. Daar hebben wij het heel veel over gehad.*

Zaal: Geroezemoes.

Sleutelfiguur die nadrukkelijk opstaat: *Zitten we nu allemaal om te vechten? Of gaan we nu muggenziften. Ze doen hun best!*

Zaal: Luid applaus

Figuur 4. Lenny als dagvoorzitter

Mooi is ook te zien dat personen elkaar de hand blijven toereiken. Zoals een vertegenwoordiger van Platform 1106 aangeeft: *“We weten van jullie frustraties en dat jullie soms niks met ons te maken willen hebben. Maar we blijven jullie met liefde tegemoet treden. Jullie zijn altijd welkom”*. Deze boodschap werkt ontwapenend en de gezichten van de personen van de laagbouw lijken langzaam te ontdoeien.

Ook na afloop van de bijeenkomst is Lenny nog druk bezig om de verbinding te leggen. Ze vraagt personen naar hun verhaal en moedigt ze aan om mee te blijven doen. Ook deelt ze schouderklopjes uit en complimenteert hen met hun kennis en inzet, hierbij extra aandacht bestedend aan de personen die hier misschien wel de meeste behoefte aan hebben. Op deze manier waarborgt ze dat iedereen zich gezien en gehoord voelt en wil blijven meedoen.

Slot en reflectie

Gedurende de bijeenkomsten ontwikkel ik een groot respect voor de taken en kwaliteiten van Lenny. Met alle belangen, verwachtingen en karakteristieke bewoners die hun zegje willen doen heeft ze het niet makkelijk. Ze moet dan ook heel wat netwerken, organiseren en informatie verschaffen om bewoners te betrekken en misschien nog wel belangrijker: scheurtjes lijmen om te zorgen dat men door één deur met elkaar kan blijven gaan. Dit doet ze met veel rust en aandacht voor alle betrokkenen. Bovendien moet ze de inhoudelijke kennis hebben om alle processen te begeleiden.

Evenzoeer ben ik onder de indruk van geweldige energie die er leeft bij een groot aantal actieve bewoners in Amsterdam Zuidoost. Met veel enthousiasme stort men zich op het verbeteren van de wijk en op alle opdrachten die vanuit verschillende kanten (zoals de gemeente) op hen afkomt. Hierbij proef ik vooral veel positieve energie om de buurt mooier te maken in plaats van cynisme wat ook de kop kan opsteken als men het gevoel heeft dat het slechter gaat met de buurt en men niets kan bereiken. De inzet van de gemeente, onder andere door de buurtbudgetten en de betrokken ambtenaren, draagt voor mijn gevoel zeker bij aan positieve energie in de wijk, en zo ook !WOON, en Lenny in het bijzonder.

Al met al krijg ik op basis van de gesprekken met Lenny en de paar activiteiten die ik heb mogen bijwonen de indruk dat de gemeente, !WOON en betrokken partijen iets heel moois en waardevols in Zuidoost hebben neergezet (of daarmee bezig zijn). In de besproken plannen zet men de energie vooral in voor sociale activiteiten in de wijk, maar de mogelijkheden rijken mijns inziens verder. Dezelfde partijen kunnen bijvoorbeeld betrokken worden wanneer er voorzieningen in de buurt worden opgezet, zoals een asielzoekerscentrum of woongelegenheden voor personen met onbegrepen gedrag.

Al met al denk ik dan ook dat de gemeente, !WOON en betrokken partijen iets heel moois en waardevols in Holendrecht hebben neergezet.

Dit roept de vraag op wat andere gemeenten hiervan kunnen leren en of ze iets vergelijkbaars kunnen neerzetten. Iedere context is natuurlijk uniek, maar 'opbouwwerkers' als Lenny en buurtbudgetten lijken in iedere geval in Amsterdam een positief effect te hebben en kunnen mogelijk worden gekopieerd. Vooral nog lijkt, zover ik kon observeren, de praktijk in Amsterdam te leren dat het kan.

Een kritische vraag die ik me stel is wel of de energie ook behouden kan blijven. Wat ik nu al waarnam is dat er veel van de betrokken wordt verwacht en dat organisaties en betrokkenen steeds professioneler worden. Hiermee lijken ze steeds meer op officiële organisaties. Het 'gevaar' lonkt dan ook dat de gemeente en !WOON nieuwe welzijnsorganisaties aan het creëren zijn. De kracht dat het gaat om 'grassroot-organisaties' van onderop zal hiermee mogelijk langzaam verdwijnen.

Daarnaast moet op de lange termijn natuurlijk blijken of de buurt er ook echt mooier, beter en fijner op is geworden voor alle buurtbewoners. Vooralsnog heb ik hier alle vertrouwen in gezien alle positieve energie.

Werkplaatsen
Sociaal Domein

Werkplaatsen Sociaal Domein 2022

www.werkplaatsensociaaldomein.nl